

Onko koti-isä tasa-arvo- vai parisuhdekysymys?

Hienoa, näin toimii suomalainen tasa-arvo, sanovat monet täällä Bosniasa, kun kuulevat lapsia kotona hoitavasta miehestäni.

Ja niinhän se on. Tyypillisesti vanhempainvapaiden jakaminen nähdään Suomessa ennen kaikkea työelämään liittyvänä tasa-arvokysymyksenä: sekä äideillä että isillä on työura, jonka äitiys- ja vanhempainloma katkaisee. Tasa-arvon nimissä katkot olisi hyvä jakaa tasapuolisesti molemmille vanhemmille. Keskusteluun sekoittuu yleensä myös hoitavan vanhemman näkökulma: tasa-arvon nimissä on tärkeää, että molemmilla vanhemmilla on mahdollisuus viettää aikaa kotona lastensa kanssa. Niinpä ensi vuonna isien kotiin jäämisestä pyritään tekemään valtion tuella taloudellisesti entistä kannattavampaa.

Lasten hoitovastuun jakaminen on siis meille yhteiskunnallinen tasa-arvokysymys.

MUTTA MITÄ, jos väitänkin, että oman kokemukseni perusteella vanhempainlomi- en jakaminen on enemmän parisuhdekysymys kuin tasa-arvokysymys? Antakaa kun selitän.

Viimeisen kahden ja puolen vuoden aikana meille on syntynyt kaksi lasta. Olemme molemmat hoitaneet heitä kotona reilun vuoden. Mies jäi vanhempainlomalle, kun nuorempi oli kolmikuinen.

Päällimmäisin kokemus vanhempainloman jakamisesta liittyy siihen, että meillä on molemmilla ollut mahdollisuus kokea, millaista on olla lapsen tärkein aikuinen. "Ykkösen" rooli pienen lapsen maailmassa on ainutlaatuinen. Oma lapsi jaksaa ihastella vanhempansa temppeja päivästä toiseen. Täydellisen luottavaista ja innosta hehkuvaa lapsen katsetta on vaikea kuvitella ennen kuin sen itse kokee.

Jatkuva arkipäiväinen yhdessäolo luo myös hoitosuhteen, joka on päällä 24 tuntia: lapsen päähoitajasta tulee se, joka muistaa ottaa pipon mukaan kun lähdetään kaupungille ja huomaa, milloin vauvaa vaivaa levottomuus. Herkkyys lapsen viesteille kasvaa suoraan verrannollisesti lapsen kanssa vietetyn ajan kanssa.

Kun molemmilla vanhemmista on vuorollaan mahdollisuus "ykkösen" rooliin, keskinäisen parisuhteen tasapaino säilyy helpommin kuin jos toinen on jatkuvasti "päähoitaja". Kummastakaan ei kasva supermarttyrivanhempaa, joka yksin ja ainoastaan tietää mitä lapsi tarvitsee, ja johon lapsi ensisijaisesti tukeutuu. Vastuunjaosta ei tarvitse väentää kättä. Toisen työelämän – ja lastenhoidon – haasteiden arvostaminen on helpompaa.

PIENTEN LASTEN vanhemmat päätyvät yllättävän usein avioeroon, mikä kuvaa, miten uudessa ja haastavassa tilanteessa parisuhde lasten myötä on. Puhutaan ruuhkavuosista ja ristipaineista. Toistaiseksi yhteiskunta on puheista huolimatta luonut vähän aidosti elämäntilanteen mukaan joustavia rakenteita ja vaaditaan enemmänkin yksilörohkeutta tehdä valintoja, jotka varmistavat aikuisten ja lasten elämän leppoisuuden ja sujuvuuden uudessa tilanteessa.

Uskon vahvasti, että vanhempainlomi- en jakaminen vaikuttaa kielteisesti avioerotilastoihin ja myönteisesti parisuhteen hyvinvointiin, kun roolit eivät kehity liian yksipuolisiksi ja vanhemmuudesta tulee vahvemmin jaettu kokemus.

Ja tietenkin kaikkein tärkein näkökulma asiaan pitäisi olla se yllättävän usein Suomessakin unohtuva: mitä tämä kaikki merkitsee lapselle. Lapselle kyse ei ole politiikasta tai tasa-arvosta, vaan siitä, että saa jo varhaislapsuudessa tutustua ja kiintyä kunnolla molempiin vanhempiinsa. Loppujen lopuksi äitinä huomaa kovin vähän huolehtivansa tasa-arvon toteutumisesta, vaan haluaa vain lasten voivan hyvin. Lasten hyvinvointi tietenkin taas riippuu aikuisten hyvinvoinnista, joten vanhempien keskinäinen tasa-arvo ja lapsen hyvinvointi eivät ole toisiaan poissulkevia näkökulmia.

MEIDÄN PERHEESSÄMME eletään tänään suuren muutoksen päivää: huomenna lasten isä menee töihin vuoden tauon jälkeen ja lasten äiti jää vanhempainlomalle intensiivisen työjakson jälkeen. Tilannearvio: Isän suhde lapsiin pysyy erilaisena lopun elämää vauva- ja pikkulapsi-aikana vietetyn ajan ansiosta. Lapsilla on arkipäiväinen kiintymyssuhde molempiin vanhempiin. Aikuisten parisuhde voi hyvin.

Sarajevossa asuva tutkija ja toimittaja